

ROMANIA'S POSITION TOWARDS IRAQI-IRANIAN WAR (1980-1988)

Roxana Georgiana Holcă-Nistor

PhD Student, "Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: This paper aims to analyze the relationship between the Romanian authorities and the Baghdad leaders, during the Iraqi-Iranian conflict of 1980-1988. For the Iraqi state this war represented only the beginning of an endless series of conflicts that would mark its existence. Nicolae Ceausescu's privileged relations with the Arab world have led Iraqi leader, Saddam Hussein, to call for Romania's intervention in the Tehran government to persuade Iranian leaders to quit their expansionist attitude. The interests of the Romanian state in the region made the role of mediator that Saddam wanted to assign to President Ceausescu to be quite complicated. Therefore, the Bucharest authorities preferred to adopt a neutral attitude that would not jeopardize Romania's relations with the Arab states that had chosen to divide into different camps since the beginning of the conflict.

Keywords: Iraq, Iran, Romania, Nicolae Ceausescu, Saddam Hussein

Premisele izbucnirii războiului irako-iranian (1980-1988)

În 1975, Iranul și Irakul reușesc în sfârșit să ajungă la o înțelegere cu privire la granița dintre cele două state, pe cursul râului Shat al-Arab. Pentru a forța guvernul irakian să renunțe la pretențiile de drept absolut asupra acestei zone, regimul de la Teheran s-a folosit de o parte dintre disidenții kurzi din partidul Ba'ath, cărora le-a furnizat toate mijloacele necesare pentru ca aceștia să se poată organiza. Această alianță dintre kurzi și iranieni l-a determinat într-un final pe președintele irakian să cedeze presiunilor iraniene și să accepte încheierea unui acord. După retragerea trupelor iraniene din Irak, kurzii au fost supuși unor raiduri ale armatei irakiene, foarte mulți fiind arestați, torturați sau uciși, într-o încercare disperată de a spăla rușinea regimului de la Bagdad.¹ Făcând o scurtă analiză a evenimentelor putem afirma că în urma acestor acțiuni Irakul a demonstrat cât de vulnerabil este în fața unui potențial inamic, arătând totodată, că în interiorul statului se confruntă cu probleme grave ale minorităților etnice pe care nu reușește să le controleze.

Pe 16 iulie 1979, președintele Bakr demisionează din cauza unei stări de sănătate extrem de precare, iar locul său este preluat de Saddam Hussein, cel care avea să conducă Irakul în cea mai neagră etapă a existenței sale. Venirea la putere a lui Saddam Hussein coincide cu izbucnirea revoluției islamice în Iran în urma căreia dinastia Pahlavi a fost înlăturată de la putere, iar conducerea statului a fost preluată de un grup de șiiți radicali. În aceste condiții liderii irakieni au devenit foarte preocupați de balanța dintre șiiți și sunniți, cu atât mai mult cu cât Irakul avea o populație majoritar șiiită, însă puterea statului și majoritatea organelor de stat erau conduse și controlate de reprezentanți ai minorității sunnite. Totodată, liderii șiiți de la Teheran erau pregătiți să intervină în Irak și să susțină o revoltă a populației šiite pentru a prelua puterea din mâinile sunniților. Saddam a sesizat foarte repede pericolul și în consecință s-a văzut nevoit să ia o serie de măsuri pentru a-și consolida puterea. Astfel, în urma unor acțiuni întreprinse de un grup de radicali șiiți din Irak despre care se bănuia că ar fi avut legături cu guvernul proaspăt instalat la Teheran, guvernul irakian a luat decizia de a expulza câteva mii de iranieni arestând totodată, o parte din liderii acestei grupări. În urma acestor evenimente, Saddam decide să anuleze Tratatul din 1975 dintre Irak și Iran care stipula granițele celor două state. Prin urmare, pe 23 septembrie

¹ Daniel Byman, Kenneth Pollack, Matthew Waxman, *Coercing Saddam Hussein: Lessons From The Past*, în *Survival*, vol.40, nr.3, 1998, International Institute For Strategic Studies, p.130.

1980 trupele militare ale Irakului invadează teritoriile de la granița cu Iranul, dând astfel naștere unuia dintre cele mai sângeroase războaie din Orientul Mijlociu.²

Foarte mulți cercetători insistă asupra faptului că războiul dintre Irak și Iran trebuie văzut și analizat dintr-o perspectivă mai largă care să aibă în vedere vechiul conflict dintre arabi și persani alimentat timp de secole de dispute privind granițele celor două tabere. Cu toate acestea, acțiunile întreprinse de Saddam din momentul preluării puterii, au fost rezultatul pe de o parte al unor calcule greșite iar pe de altă parte a unei nesiguranțe și a unei vulnerabilități care l-au determinat să ia o serie de decizii pripite și extrem de dezavantajoase pentru poporul său.³ Spre deosebire de predecesorul său, Ahmed Hassan al-Bakr, Saddam nu s-a bucurat de foarte mult sprijin din partea armatei. Mai mult decât atât, prin implicarea acesteia în războiul cu Iranul a încercat să-i devieze atenția de la acțiunile sale politice și să-i slăbească rezistența.⁴

Atitudinea României față de statele beligerante

În ceea ce privește poziția României față de acest conflict trebuie să menționăm faptul că pe întreaga perioadă a desfășurării ostilităților guvernul de la București a beneficiat de numeroase analize și informații primite de la diplomații români acreditați la Bagdad. Conform informărilor transmise de aceștia, în momentul izbucnirii conflictului opinia publică irakiană era destul de ostilă deciziilor președintelui Hussein. Populația era extrem de nemulțumită de restricțiile economice impuse de regimul ba'athist condus de Saddam, și deși nimeni nu îndrăznea să comenteze deciziile acestuia, majoritatea populației își exprima aprecierea față de armata iraniană, care prefera să bombardeze obiective strategice și nu populația civilă.⁵

Cu doar câteva luni înainte de izbucnirea conflictului, cu ocazia unui schimb de mesaje între președintele român și cel irakian, ziarul Scânteia din 3 martie 1980, nota faptul că cei doi lideri și-au exprimat dorința comună de a depune eforturi pentru ”*soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase dintre state, în scopul asigurării continuității procesului destinderii, apărării păcii, securității internaționale.*”⁶ Acest mesaj a fost interpretat în cercurile diplomatice de la Bagdad, ca fiind o reacție a guvernului de la București la presiunile pe care Irakul le exercita asupra țării noastre – pe calea livrărilor de petrol - din cauza menținerii unor relații foarte bune cu Israelul și Egiptul.⁷ Un raport al CIA din 17 Octombrie 1980, care analiza implicarea statelor aflate sub umbreala URSS, în războiul irako-iranian, arăta faptul că la momentul respectiv, guvernul de la București adoptase o poziție neutră față de acest conflict, și asta în special din cauza faptului că România era dependentă de importul de petrol din cele două state și nu dorea să-și strice relațiile cu niciuna dintre părți. Conform aceluiași raport, o treime din petrolul importat de România provenea din Iran și Irak. Totodată, prin adoptarea unei poziții echidistante, oficialii de la București au ales să profite de situația creată, prin intensificarea exportului de diverse bunuri necesare ambilor combatanți.⁸

La mai puțin de o lună de la izbucnirea ostilităților la granița irako-iraniană, pe 8 octombrie 1980, președintele Saddam Hussein îi trimitea o scrisoare lui Nicolae Ceaușescu prin care justifica acțiunile armatei irakiene. Conform acestuia, Iranul nu a respectat niciunul dintre acordurile încheiate între cele două state, iar la 4 septembrie 1980 artileria iraniană a bombardat așezări civile irakiene precum și o serie de obiective strategice, ca centrele petrolifere Khanaqin, Zerbatiya și

² Constance A. Johnson, *Iraq: Legal History and Traditions*, Global Legal Research Center, iunie 2004, p.29.

³ ***, *Iraq - a country study*, volum editat de Helen Chapin Metz, Federal Research Division of the Library of Congress, Washington, D.C., 1988, p.65.

⁴ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 210/1980 Irak*, Dosar 1366, *Situația internă*, f.43.

⁵ *Ibidem*, f.20.

⁶ *Ibidem*, f.25 verso.

⁷ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 220/1980 Irak*, Dosar 1375, *Relațiile politico-diplomatice dintre R.S. România și Republica Irak*, f.26.

⁸ Central Intelligence Agency - Freedom of Information Act Electronic Reading Room, *Moscow and the Iran-Iraq Conflict*, Colecția General CIA Records, 17 Octombrie 1980, pp.5-6, <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP82T00466R000500020076-4.pdf>, accesat 27.05.2018.

Munthiria. Drept urmare, guvernul irakian considera îndreptățită decizia sa de a riposta față de aceste agresiuni.⁹ La finalul expunerii situației de la granița irako-iraniană, Saddam Hussein se arăta încrezător în faptul că președintele Nicolae Ceaușescu va binevoi să intervină pe lângă guvernul de la Teheran pentru a-l convinge să renunțe la atitudinea agresivă și expansionistă.¹⁰

La scurt timp după primirea acestui mesaj, în perioada 30.11-01.12.1980, a avut loc, la Teheran, vizita Secretarului de stat Vasile Pungan, ocazie cu care diplomatul român a transmis mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la evoluția relațiilor bilaterale româno-iraniene, precizând totodată faptul că România nu dorește să intervină în medierea conflictului irako-iranian, fiind de părere că această dispută trebuia soluționată doar de părțile direct implicate, în acord cu principiile promovate de acestea.¹¹

Deși și-a asumat o poziție neutră, în iunie 1981, în urma atacului israelian asupra reactoarelor irakiene, diplomații români s-au văzut nevoiți să reacționeze. Astfel, reprezentantul permanent al României la ONU, ambasadorul Teodor Marinescu, a trimis o scrisoare adresată președintelui Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite în care atrăgea atenția asupra faptului că guvernul de la București este extrem de îngrijorat cu privire la modul în care decurg lucrurile în Orientul Mijlociu, și condamnă atacul comis de statul israelian asupra teritoriului irakian: *”Guvernul României este de părere că acest act intolerabil de agresiune aeriană, aduce noi elemente de tensiune într-o parte a lumii în care situația este extrem de tensionată, lucru care poate duce la crearea de noi obstacole în calea găsirii unei soluții globale, echitabile și durabile a conflictului din Orientul Mijlociu, crescând astfel pericolul pentru pace în această regiune, cu grave consecințe pentru pacea și securitatea mondială.”*¹²

Textul acestei scrisori identifică foarte clar ca stat agresor Israelul, reprezentantul României atrăgând atenția asupra faptului că *”este imperativ să se înțeleagă faptul că nimeni, sub niciun motiv și indiferent de circumstanțe, nu poate să încalce suveranitatea, independența și integritatea teritorială a altui stat”*, cu atât mai mult acest lucru nu poate fi folosit niciodată ca justificare pentru apărarea propriei securități. Astfel, *”prin acțiunea agresivă la adresa Irakului, guvernul israelian și-a asumat o mare responsabilitate față de propriul popor și față de opinia publică mondială.”*¹³

Ca urmare a acestei acțiuni, în data de 23.08.1981, la ambasada României de la Tel Aviv are loc o întâlnire între diplomatul român, Constantin Vasiliu, și secretarul general al Partidului Comunist Israelian (PCI), Meir Vilner. În cadrul discuțiilor purtate de cei doi, Meir Vilner a ținut să aducă câteva precizări asupra acțiunilor întreprinse de statul israelian în ultimele luni. Conform declarațiilor acestuia, Israelul a bombardat o serie de obiective strategice de pe teritoriul Irakului, printre care și reactorul nuclear, având acordul politic și militar al Statelor Unite.¹⁴ De asemenea, acesta atrăgea atenția asupra faptului că în ziua când s-a produs atacul, specialiștii francezi care se ocupau de reactor, nu erau la serviciu. Din punctul său de vedere, acest lucru ar fi trebuit să-i alarmeze pe liderii irakieni care nu își cunosc foarte bine aliații. Totodată, Meir Vilner era de părere că politica SUA cu privire la situația din Irak era dictată de interesele politice și strategice ale acesteia. Astfel, oficialii de la Washington doreau să pună presiune pe Saddam Husein pentru a-l determina să urmeze o linie politică similară celei urmate de președintele Egiptului, Anwar Sadat. Mai exact, continuarea demersurilor demarate la Camp David pentru soluționarea crizei arabo-israeliene și promovarea unei politici care să stopeze expansiunea sovietică în Orientul Mijlociu. Mai mult decât atât, Meir Vilner era de părere că scopul principal al SUA era acela de a determina guvernul de la Bagdad să-și dezvolte cercetarea în domeniul nuclear prin achiziționarea de reactoare

⁹ Arhivele Naționale ale României, Fond C.C-P.C.R, Secția Relații Externe Nicolae Ceaușescu, Dosar nr.4I, f.65 verso.

¹⁰ *Ibidem*, f.67 verso.

¹¹ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 210/1980 Irak*, Dosar 1366, *Situația internă*, f.41 verso.

¹² United Nations Security Council, *Letter dated 12 June from the Permanent Representative of Romania to the United Nations Addressed to the President of the Security Council*, 12 iunie 1981, p.2.

¹³ *Ibidem*, p.3.

¹⁴ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 224/1981 Israel*, Dosar 1092, *Atacurile israeliene contra Libanului, vol.II*, f.11.

din SUA, lucru care în final ar fi determinat statul irakian să devină dependent de sprijinul american întocmai cum se întâmplase cu Egiptul.¹⁵

La doi ani de la izbucnirea conflictului irako-iranian, un raport al CIA, din 3 decembrie 1982, arăta faptul că încă de la începutul războiului, România a livrat armament și alte echipamente militare necesare armatei irakiene, în valoare de 850 milioane dolari.¹⁶ Acest lucru este susținut și de o scrisoare a fostului președinte american, Richard Nixon, emisă în data de 3 mai 1984, prin care acesta își exprima mulțumirea față de colaborarea autorităților române cu foștii oficiali ai administrației sale, John Mitchell și John V. Brennan, în vederea realizării de uniforme și echipamente militare pentru soldații din Irak.¹⁷

Colaborarea româno-irakiană s-a intensificat în perioada 1980-1988, lucru demonstrat și de vizitele efectuate de mai mulți oficiali români la Bagdad. Printre aceștia s-au numărat președintele Nicolae Ceaușescu (16-17.06.1982), primul ministru Ilie Verdeț (8-11.12.1981) și primul ministru Constantin Dăscălescu (8-11.04. 1984). În cadrul acestor vizite au fost semnate o serie de acorduri de cooperare în diverse domenii: economic, tehnic, cercetare, dezvoltare tehnologică, schimburilor comerciale, transporturilor rutiere, etc.¹⁸

În calitatea sa de președinte al Irakului, Saddam Hussein nu a vizitat niciodată România. Deși președintele Nicolae Ceaușescu a lansat mai multe invitații pe parcursul perioadei 1980-1988, Saddam Hussein a preferat ca întâlnirile celor doi să aibă loc la Bagdad și nu la București. Acest lucru poate avea mai multe explicații:

- În primul rând situația foarte complicată din Irak datorată izbucnirii războiului l-a determinat pe Saddam Hussein să refuze invitațiile mai multor președinți, nu doar pe cea a președintelui Ceaușescu;
- O altă explicație poate fi găsită în tradiția popoarelor arabe, conform căreia șefii de stat nu trebuie să se deplaseze în afara statului decât în condiții extrem de speciale. În schimb, aceștia trebuie să-și dea tot interesul pentru a primi cât mai multe vizite externe, acest lucru fiind privit ca un semn de glorie și de consolidare a poziției lor în lumea arabă. În ceea ce privește Irakul, Saddam Hussein era conștient de faptul că atutul său cel mai important îl reprezintă petrolul astfel, a mizat pe această carte pentru a atrage cât mai multe vizite și pentru a-și consolida poziția în regiune validând totodată, opinia liderilor irakieni conform căroră ”*Irakul este o țară la care trebuie să se vină*”.¹⁹

În 1982, în timpul vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu la Bagdad, Saddam Hussein profită de acest prilej pentru a propune încheierea unui acord de colaborare între serviciile de informații ale celor două state. Cel care a condus negocierile pentru partea irakiană a fost fratele vitreg al președintelui, șeful serviciilor irakiene de informații, Barzan Ibrahim Al-Tikriti, în timp ce din partea statului român au fost desemnați fostul ministru de interne, George Homoștean, și Tudor Postelnicu, fostul șef al Departamentului Securității Statului. În urma negocierilor purtate atât la Bagdad cât și la București, cele două părți au ajuns într-un impas. Prevederile tratatului aveau în vedere o serie de măsuri care să ducă la o supraveghere mai eficientă a cetățenilor arabi și irakieni, în special a celor aflați la studii în România care puteau fi suspectați de activități întreprinse în dauna relațiilor bilaterale dintre cele două state.²⁰

Deși inițial Nicolae Ceaușescu a fost foarte încântat de propunerea omologului său, negocierile au fost abandonate în momentul în care guvernul de la Bagdad a solicitat introducerea unor

¹⁵ *Ibidem*, f.12.

¹⁶ Central Intelligence Agency - Freedom of Information Act Electronic Reading Room, *Iran-Iraq: Arms Procurement Patterns After Two Years of War*, Colecția General CIA Records, 3 Decembrie 1982, p.4, <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP08S02113R000100230001-3.pdf>, accesat 27.05.2018.

¹⁷ US National Security Archive, *Document 56: Letter from Richard M. Nixon to Nicolae Ceausescu*, 3 Mai 1984, <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB82/>, accesat 25.05.2018.

¹⁸ Emanuel Peterliceanu, *Istoria relațiilor diplomatice româno-arabe*, Editura Proema, 2014, Baia Mare, p.59.

¹⁹ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 220/1980 Irak*, Dosar 1375, *Relațiile politico-diplomatice dintre R.S. România și Republica Irak*, f.12.

²⁰ Dumitru Chican, *România și Orientul Mijlociu în oglinzi paralele*, Editura Proema, 2010, Baia Mare, p.117.

prevederi prin care partea română se angaja să ofere informații secrete referitoare la relațiile cu Iranul, fiind vizate în special informațiile cu privire la operațiunile militare desfășurate de iranieni pe frontul de luptă cu Irakul.²¹ Pentru Nicolae Ceaușescu acest moment a reprezentat un nou prilej de a reitera poziția neutră a României în relația sa cu cei doi combatanți și de a face un nou apel la soluționarea pașnică a conflictului.

Cu totul altfel au stat lucrurile în rândul statelor arabe acolo unde, dincolo de dezastrul umanitar pe care l-a provocat, războiul irako-iranian a reușit să împartă lumea arabă în două tabere. Astfel, în 1982 Siria și Iranul au încheiat o înțelegere prin care partea siriană se angaja să-și închidă granița cu Irakul și conducta de petrol Kirkuk-Banias²² și totodată, să furnizeze armament armatei iraniene,²³ pentru a slăbi rezistența regimului de la Bagdad. Guvernul de la Damasc a motivat această decizie prin faptul că dorește să asigure protecția cetățenilor sirieni. Acest lucru a creat numeroase probleme pentru statele care întrețineau schimburi comerciale cu statul irakian, inclusiv pentru România. Ca urmare a acestei decizii diplomații români s-au văzut nevoiți să întreprindă o serie de acțiuni pe lângă diplomații și liderii sirieni pentru ca aceștia să permită trecerea mărfurilor în și dinspre Irak. În același timp, oficialii români au luat decizia ca mărfurile românești să fie expediate în Irak prin folosirea altor rute: Kuwait, Arabia Saudită, Turcia sau Iordania. Ambasada irakiană de la București a fost instruită să nu elibereze documente de export care prevăd tranzit prin Siria.²⁴ Presiunea venită din partea tuturor celorlalte state arabe a determinat într-un final guvernul de la Damasc să-și reconsidere poziția și să redeschidă granițele pentru schimburile comerciale cu Irakul.

În iunie același an a avut loc și prima tentativă de pace, Saddam Hussein oferindu-se să pună capăt conflictului cu condiția ca Iranul să accepte cerințele emise de către acesta. Propunerea irakiană a fost imediat respinsă de Ayatollahul Khomeini care începuse să transforme războiul pornit ca o dispută teritorială într-o misiune a musulmanilor șiiți de a-l alunga pe Saddam de la putere și de a reinstaura controlul șiiților irakieni asupra aparatului de guvernământ.

Prin urmare, ostilitățile au continuat, iar doi ani mai târziu, pe 25 Mai 1984, președintele României i se adresa din nou liderului irakian solicitându-i acestuia să aibă în vedere oprirea bombardamentelor asupra Iranului, măcar pentru câteva luni, timp în care să încerce să găsească o cale de dialog cu regimul de la Teheran pentru a ajunge în final la încetarea definitivă a ostilităților și la semnarea unui acord de pace între cele două state.²⁵ De asemenea, Nicolae Ceaușescu susținea faptul că un mesaj asemănător fusese trimis și liderilor iranieni și își exprima speranța că aceștia vor da curs inițiativei sale.²⁶ Evident, demersul președintelui român a rămas fără răspuns din partea ambelor tabere.

Situația părea să se îndrepte abia în 1987 când Consiliul de Securitate al ONU a adoptat Rezoluția 598, prin care cele două tabere erau îndemnate să înceteze ostilitățile și să înceapă negocierile de pace. Guvernul de la Bagdad s-a declarat dispus să accepte această rezoluție în timp ce Iranul a solicitat introducerea unor noi amendamente din care să reiasă foarte clar condamnarea Irakului ca stat agresor. Această situație a dus la noi atacuri din partea statului irakian asupra Iranului. Ostilitățile au continuat până în august 1988, când cele două tabere au decis să accepte Rezoluția ONU, asta deși nu au reușit să cadă de acord asupra modului în care prevederile rezoluției urmau să fie puse în practică. În timp ce irakienii doreau eliberarea tuturor prizonierilor de război, Iranul declara că este dispus să facă schimbul de prizonieri doar după retragerea trupelor irakiene din toate teritoriile ocupate.²⁷

Încetarea ostilităților în august 1988, a fost primită extrem de pozitiv de către guvernul de la București care își exprima speranța că relațiile foarte bune româno-irakiene vor continua să se

²¹ *Ibidem*.

²² Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 220/1982 Irak-Siria*, Dosar 1202, f.18.

²³ *Ibidem*, f.12.

²⁴ *Ibidem*, f.8.

²⁵ Arhivele Naționale ale României, Fond C.C-P.C.R, Secția Relații Externe Nicolae Ceaușescu, Dosar nr.4I, f.90.

²⁶ *Ibidem*, f.190 verso.

²⁷ Encyclopedia Britanica, *Iraq under Saddam Hussein*, <https://www.britannica.com/place/Iraq/Iraq-under-Saddam-Hussein#ref794476>, accesat 27.05.2018.

dezvolte.²⁸ În decembrie 1989, în ultima vizită externă a președintelui Nicolae Ceaușescu la Teheran, acesta a atras atenția asupra faptului că trupele irakiene au obligația de a se retrage din teritoriile ocupate pentru ca Iranul să poată semna un acord de pace. În viziunea acestuia retragerea irakiană era văzută ca ”*punctul de plecare pentru punerea în aplicare a Rezoluției 598 a Consiliului de Securitate al ONU*”²⁹, România sprijinind în totalitate prevederile rezoluției și demersurile Națiunilor Unite.

În final, războiul dintre cele două state a fost unul lung cu numeroase răsturnări de situație și cu perioade relative de calm și pace. Balanța războiului s-a înclinat când de o parte, când de alta, pentru ca în final să nu existe decât învinși și niciun învingător cu adevărat.

Numărul celor căzuți în acest război a fost unul impresionant, de peste un milion de morți, la care se adaugă câteva zeci de mii de răniți.³⁰ Urmările războiului au fost destul de crunte nu doar pentru populația celor două state în ansamblul ei cât mai ales pentru minoritatea kurdă, care a ”beneficiat” în tot acest timp de un program de persecuție pus la punct de Saddam Hussein, în speranța că într-un timp scurt va reuși să elimine complet această comunitate. Planul său de exterminare nu a dus lipsă de execuții arbitrare, de încălcări ale drepturilor omului și de execuții în masă, aducând în prim plan folosirea armelor chimice împotriva populației civile. Genocidul pus la cale de Saddam a curmat viața a aproximativ 50.000 de kurzi, alți 60.000 fiind nevoiți să părăsească țara și să caute refugiu în statele vecine.³¹

Abia în august 1990, Saddam avea să cedeze presiunilor iraniene și să semneze un nou acord prin care accepta schimbul de prizonieri și mai ales accepta să împartă controlul asupra cursului de apă Shat al-Arab.³²

Concluzii

O analiză corectă a relațiilor României cu statul irakian precum și a poziției pe care țara noastră a adoptat-o față de conflictul irako-iranian trebuie să țină cont de toate aspectele care întregesc tabloul general. În primul rând, izbucnirea revoluției islamice în Iran a dus la o stagnare a relațiilor româno-iraniene pe care administrația de la București le dezvoltase cu regimul șahului iranian. Până în 1979 Iranul a reprezentat principalul furnizor de petrol al statului român. Înlăturarea de la putere a dinastiei Pahlavi a determinat guvernul de la București să găsească o sursă alternativă de petrol, iar cea mai bună soluție la momentul respectiv părea să o reprezinte Irakul. În ciuda acestui fapt, o serie de evenimente precum preluarea puterii în Irak de către liderul ba'athist Saddam Hussein și hotărârea acestuia de a declara război vecinului iranian, au zădărnicit planurile lui Nicolae Ceaușescu care s-a văzut nevoit să acționeze extrem de prudent în relația sa cu guvernul de la Bagdad. Prin urmare, România a fost pusă în situația de a alege între a cultiva relații bune cu Irakul în detrimentul celor cu Iranul sau Israelul, cu atât mai mult cu cât statul irakian părea să fie cel mai înverșunat adversar al israelienilor. Totodată, implicarea Siriei în acest conflict, a reprezentat un nou punct de cotitură pentru diplomații români. Deși la momentul respectiv relațiile româno-siriene erau foarte bune, decizia guvernului de la Damasc de a-și închide granița cu Irakul și de a furniza sprijin autorităților iraniene, a pus guvernul de la București în ipostaza dificilă de a purta negocieri cu cele două părți fără însă a se plasa într-o tabără sau alta. Nu în ultimul rând, având în vedere susținerea regimului irakian de către SUA, precum și faptul că România urmărea să-și păstreze clauza națiunii cele mai favorizate acordată de administrația de la Washington în 1975, guvernul de la București a părut să încline mai mult balanța spre susținerea Irakului. La acest lucru a contribuit și faptul că întreaga lume arabă susținea tabăra irakiană (mai puțin Siria), iar Nicolae Ceaușescu era

²⁸ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 220/1980 Irak*, Dosar 1375, *Relațiile politico-diplomatice dintre R.S. România și Republica Irak*, f.198.

²⁹ Anwar Faruqi, *Ceausescu Says Iraq Should Withdraw from Iranian Territory With AM-Romania*, AP NEWS, 19 Decembrie 1989, <https://apnews.com/f09e981f8e8319e60dc8b51ab53993fe>, accesat 27.05.2018.

³⁰ Constance A. Johnson, *op. cit.*, p.29.

³¹ *Ibidem*, p.30.

³² Jerrold M. Post, *Saddam Hussein Of Iraq: A Political Psychology Profile*, p.341, <http://jonathanrenshon.com/Teaching/UW/IntroPolPsych/PsychAssessment-Profile.pdf>, accesat în data de 12.02.2017.

determinat să demonstreze prietenilor săi arabi faptul că este oricând dispus să apere libertatea și suveranitatea statelor din Orientul Apropiat.

BIBLIOGRAPHY

1. Byman, Daniel, Pollack, Kenneth, Waxman, Matthew, *Coercing Saddam Hussein: Lessons From The Past*, în *Survival*, vol.40, nr.3, 1998, International Institute For Strategic Studies.
2. Chican, Dumitru, *România și Orientul Mijlociu în oglinzi paralele*, Editura Proema, 2010, Baia Mare.
3. Faruqi, Anwar, *Ceausescu Says Iraq Should Withdraw from Iranian Territory With AM-Romania*, AP NEWS, 19 Decembrie 1989, <https://apnews.com/f09e981f8e8319e60dc8b51ab53993fe>, accesat 27.05.2018.
4. Johnson, Constance A., *Iraq: Legal History and Traditions*, Global Legal Research Center, iunie 2004.
5. Peterliceanu, Emanuel, *Istoria relațiilor diplomatice româno-arabe*, Editura Proema, 2014, Baia Mare.
6. Post, Jerrold M., *Saddam Hussein Of Iraq: A Political Psychology Profile*, <http://jonathanrenshon.com/Teaching/UW/IntroPolPsych/PsychAssessment-Profile.pdf>, accesat în data de 12.02.2017.
7. Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 210/1980 Irak*, Dosar 1366, *Situația internă*.
8. Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 220/1980 Irak*, Dosar 1375, *Relațiile politico-diplomatice dintre R.S. România și Republica Irak*.
9. Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 224/1981 Israel*, Dosar 1092, *Atacurile israeliene contra Libanului, vol.II*.
10. Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, *Problema 220/1982 Irak-Siria*, Dosar 1202.
11. Arhivele Naționale ale României, Fond C.C-P.C.R, Secția Relații externe Nicolae Ceaușescu, Dosar nr.4I.
12. Central Intelligence Agency - Freedom of Information Act Electronic Reading Room, *Iran-Iraq: Arms Procurement Patterns After Two Years of War*, Colecția General CIA Records, 3 Decembrie 1982, <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP08S02113R000100230001-3.pdf>, accesat 27.05.2018.
13. Central Intelligence Agency - Freedom of Information Act Electronic Reading Room, *Moscow and the Iran-Iraq Conflict*, Colecția General CIA Records, 17 Octombrie 1980, <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP82T00466R000500020076-4.pdf>, accesat 27.05.2018.
14. Encyclopedia Britannica, *Iraq under Saddam Hussein*, <https://www.britannica.com/place/Iraq/Iraq-under-Saddam-Hussein#ref794476>, accesat 27.05.2018.
15. US National Security Archive, *Document 56: Letter from Richard M. Nixon to Nicolae Ceausescu*, 3 Mai 1984, <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB82/>, accesat 25.05.2018.
16. United Nations Security Council, *Letter dated 12 June from the Permanent Representative of Romania to the United Nations Addressed to the President of the Security Council*, 12 iunie 1981.
17. ***, *Iraq - a country study*, volum editat de Helen Chapin Metz, Federal Research Division of the Library of Congress, Washington, D.C., 1988.